

Poelkapelle: 100ste verjaardag van het monument Guynemer

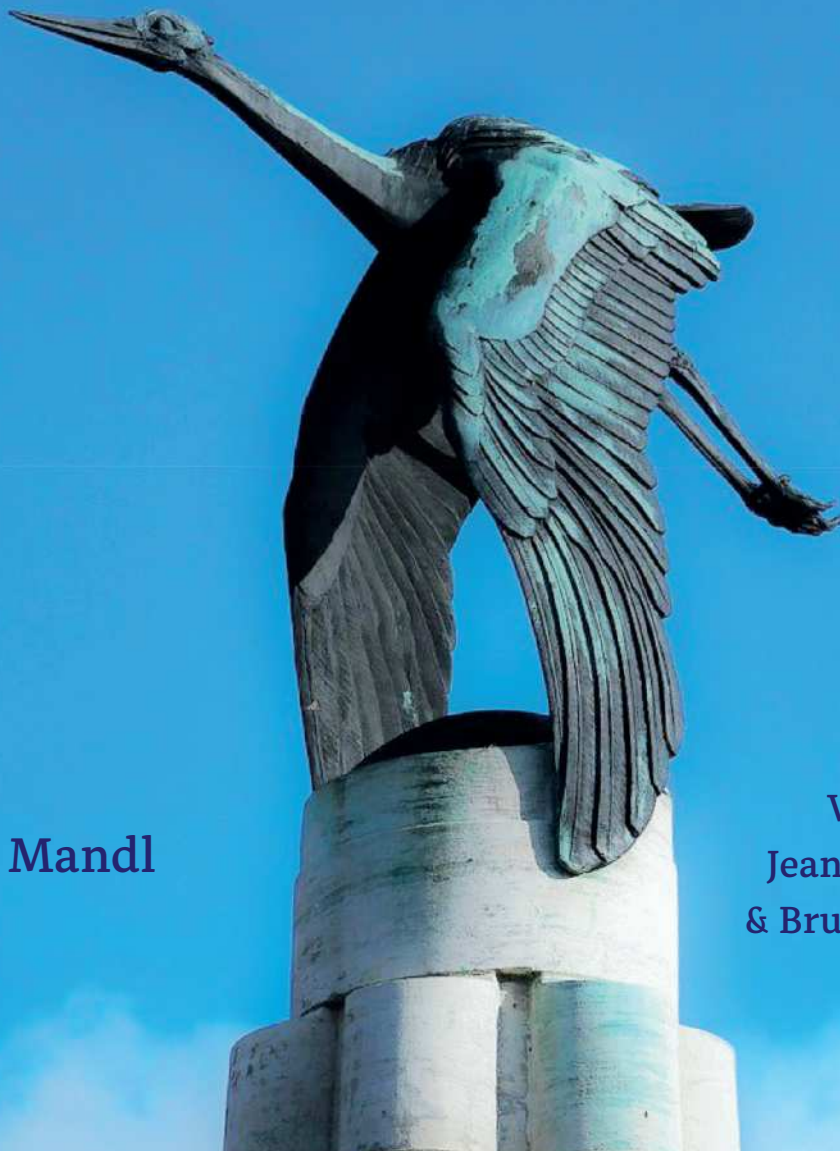
Georges Guynemer, de Aas der Azen...

(Bron: Willy Coppens aan wie we in het volgende magazine een heel artikel wijden)

Poelkapelle : 100e anniversaire du monument Guynemer

Georges Guynemer, l'As des As...

(Source : Willy Coppens à qui nous consacrons tout un article dans le prochain magazine)

Michel Mandl

Vertaling
Jean-Paul Buyse
& Bruno Ceuppens

In 1917 besloten de geallieerde staven een bevrijdingsoffensief te ondernemen aan het front in Vlaanderen. Engelse en Franse versterkingen komen het Belgische leger vervoegen.

In die tijd is in Frankrijk de gevechtsluchtvaart in volle ontwikkeling en telt al een smaldeel dat beroemd is om zijn aantal overwinningen. Het wordt met vele andere aan de zijde van de Belgische smaldelen ingezet.

Op dat ogenblik is de meest illustere van de Franse azen een zeer jonge man die door de oorlog was verrast tijdens het voltooiën van zijn humaniora aan een Parijs college.

Georges Guynemer, want het gaat inderdaad om hem, slaagt er ondanks een zeer broze gezondheid in om bij de Franse militaire luchtvaart aan te sluiten.

Hij behaalt zijn vliegbrevet op 26 april 1915 en op 8 juni wordt hij ingedeeld bij het al beroemde 3^e Escadrille des Cigognes.

Begin 1916 wordt hij ingezet boven het slagveld van Verdun, waar de Duitsers oppermachtig zijn in de lucht. Op 13 maart raakt hij zwaargewond en moet enkele weken rusten. Hersteld, neemt hij deel aan de Slag aan de Somme en behaalt 21 officiële overwinningen in zes maanden! Minder dan 23 jaar oud wordt Guynemer benoemd tot kapitein en verheven tot officier van het *Légion d'Honneur*. Hij wordt de held van de natie en van de geallieerde soldaten in de loopgraven. Een legende tijdens zijn leven! Zijn overwinningen blijven zich opstapelen. Op 25 mei 1917 schiet hij op één dag vier vijandelijke vliegtuigen neer.

Het offensief wordt ingezet... De strijd is bijzonder bitter in de lucht.

Fransen, Engelsen en Belgen vermenigvuldigen hun overwinningen, maar helaas ook hun verliezen die verschrikkelijk zijn. Niet alleen door het aantal, maar ook door de bekwaamheid van de helden die hun toenemende dapperheid moeten betalen met hun leven.

Midden juli 1917 verhuist het smaldeel naar Saint-Pol-sur-Mer om het Eerste Leger te ondersteunen in de hevige gevechten in Vlaanderen. Guynemer behaalt er zijn 50ste overwinning. De volgende drie, die zijn totaal aan overwinningen op 53 brengen, worden behaald vanaf Merkem, op 17 (Vladsloo en Houthulst) en 20 augustus (Poperinge).

In enkele maanden tijd werd hij de Aas der Azen en het is dan ook zo dat Belgische vliegeniers de eer hebben hem te ontmoeten in de kampen van Vlaanderen.

En 1917, les États-majors alliés décident de tenter une offensive libératrice sur le front des Flandres. Des renforts anglais et français viennent encadrer l'Armée belge.

À cette époque, en France, l'aviation de chasse est en plein développement. Elle compte déjà une escadrille célèbre par le nombre de ses victoires. Elle est envoyée avec beaucoup d'autres aux côtés des escadrilles belges.

À ce moment, le plus illustre des as français est un tout jeune homme que la guerre a surpris alors qu'il achève ses humanités dans un collège parisien.

Georges Guynemer, car c'est bien de lui qu'il s'agit, parvient malgré une santé très délicate à se glisser dans l'Aviation militaire française.

Il obtient sa licence de pilote le 26 avril 1915 et le 8 juin, il est affecté à la déjà célèbre 3e Escadrille des Cigognes.

Au début de 1916, il est déployé au-dessus du champ de bataille de Verdun, où les Allemands règnent en maître dans les airs. Le 13 mars, il est gravement blessé et doit prendre du repos pendant plusieurs semaines. Rétabli, il participe à la bataille de la Somme et remporte 21 victoires officielles en six mois ! Âgé de moins de 23 ans, Guynemer est nommé capitaine et est fait officier de la Légion d'Honneur. Il devient le héros de la nation et des soldats alliés dans les tranchées. Une légende de son vivant ! Ses victoires ne cessent de s'accumuler. Le 25 mai 1917, en une journée, il abat quatre appareils ennemis.

L'offensive se déclenche... La bataille est particulièrement âpre dans le ciel.

Français, Anglais et Belges multiplient leurs victoires mais hélas aussi leurs pertes qui sont terribles. Non seulement par le nombre, mais également par la qualité des héros qui payent de leur vie une vaillance toujours plus grande.

À la mi-juillet 1917, l'escadron s'installe à Saint-Pol-sur-Mer pour soutenir la Première Armée dans les combats acharnés des Flandres. Guynemer y remporte sa 50e victoire.

Les trois suivantes, portant le total de ses victoires à 53, sont obtenues au départ de Merkem, les 17 (Vladsloo et Houthulst) et 20 août (Poperinge).

En quelques mois, il est devenu l'As des As et c'est comme tel que les aviateurs belges ont l'honneur de le rencontrer dans les camps de Flandre.

Op 10 september 1917 landt Guynemer op het vliegveld De Moeren met een kapotte waterpomp. Willy Coppens en Jan Olieslagers haasten zich om hem de nodige hulp te geven om snel weer te kunnen opstijgen. De foto hierbovenverscheen op de cover van het magazine "L'ILLUSTRATION" op 29 september 1917. Hij toont Guynemer op de motorkap van zijn Spad met Olieslagers, in het midden, aan de voet van het vliegtuig.

Le 10 septembre 1917, Guynemer a atterri à l'aérodrome de « Les Moères » avec une pompe à eau cassée. Willy Coppens et Jan Olieslagers se sont empressés de lui fournir l'assistance nécessaire afin qu'il puisse rapidement reprendre l'air. La photo ci-dessus paraît en couverture de la revue L'ILLUSTRATION le 29 septembre 1917. On voit Guynemer sur le capot de son Spad avec Olieslagers, au centre, au pied de l'appareil.

De laatste opdracht

Op 11 september 1917 stijgt de beroemde Kapitein Guynemer voor de laatste keer op aan boord van zijn Spad XIII. In een van zijn vele geschriften schrijft de inmiddels baron geworden Willy Coppens de Houthulst: "Deze fatale ochtend vertrok Guynemer om 8.25 uur vanuit St-Pol-sur-mer met luitenant Bozon-Verduraz. Zijn wingman ziet hem in de lucht van Vlaanderen naar een tegenstander duiken, vlak boven Poelkapelle. De luitenant verliest zijn kameraad uit het oog. Guynemer... zal niet terugkomen.

Volgens informatie van het Rode Kruis is hij in niemandsland gevallen, waar een vijandelijke patrouille brokstukken van het vliegtuig ontdekte "nabij de begraafplaats van Poelkapelle". De

La dernière mission

Le 11 septembre 1917, le glorieux Capitaine Guynemer décolle pour la dernière fois à bord de son Spad XIII. Dans un de ses nombreux écrits, le devenu baron Willy Coppens de Houthulst précise : « Ce matin fatal, Guynemer a décollé à 8 h 25 de St-Pol-sur-mer avec le lieutenant Bozon-Verduraz. Son ailier le voit plonger sur un adversaire dans le ciel de Flandre, à la verticale de Poelkapelle. Le lieutenant perd son camarade de vue. Guynemer... ne reviendra pas.

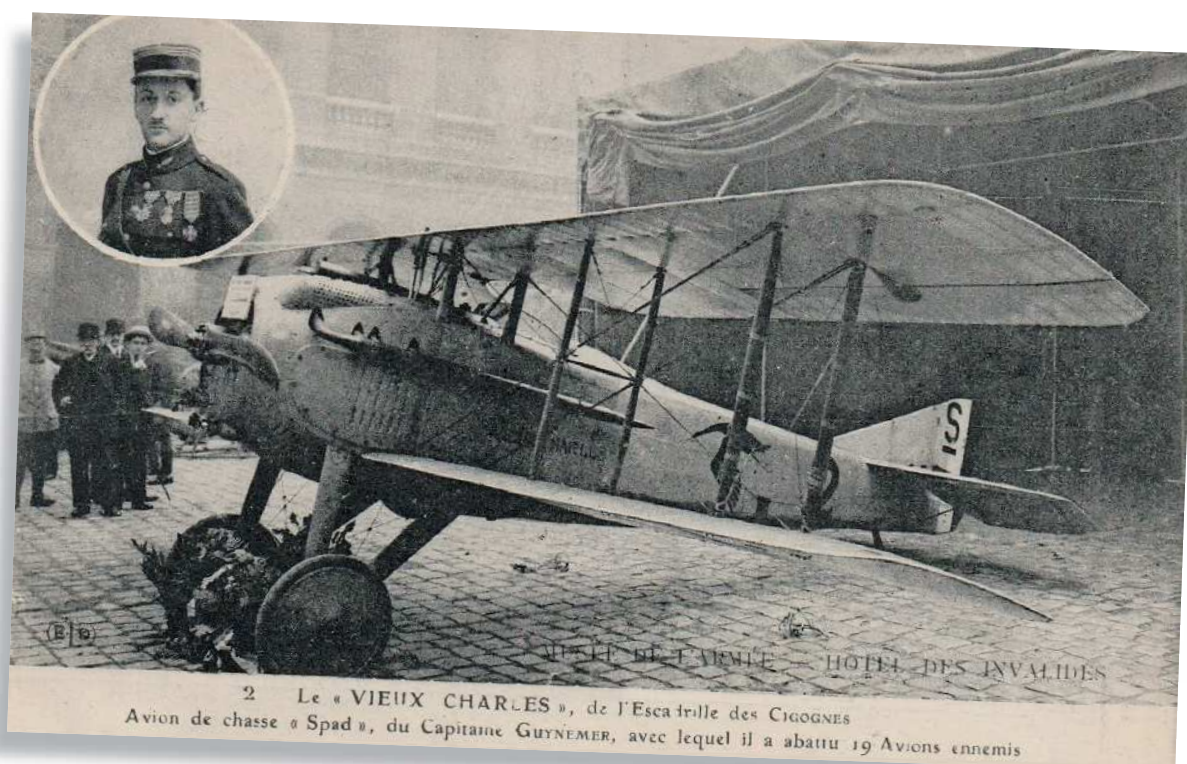
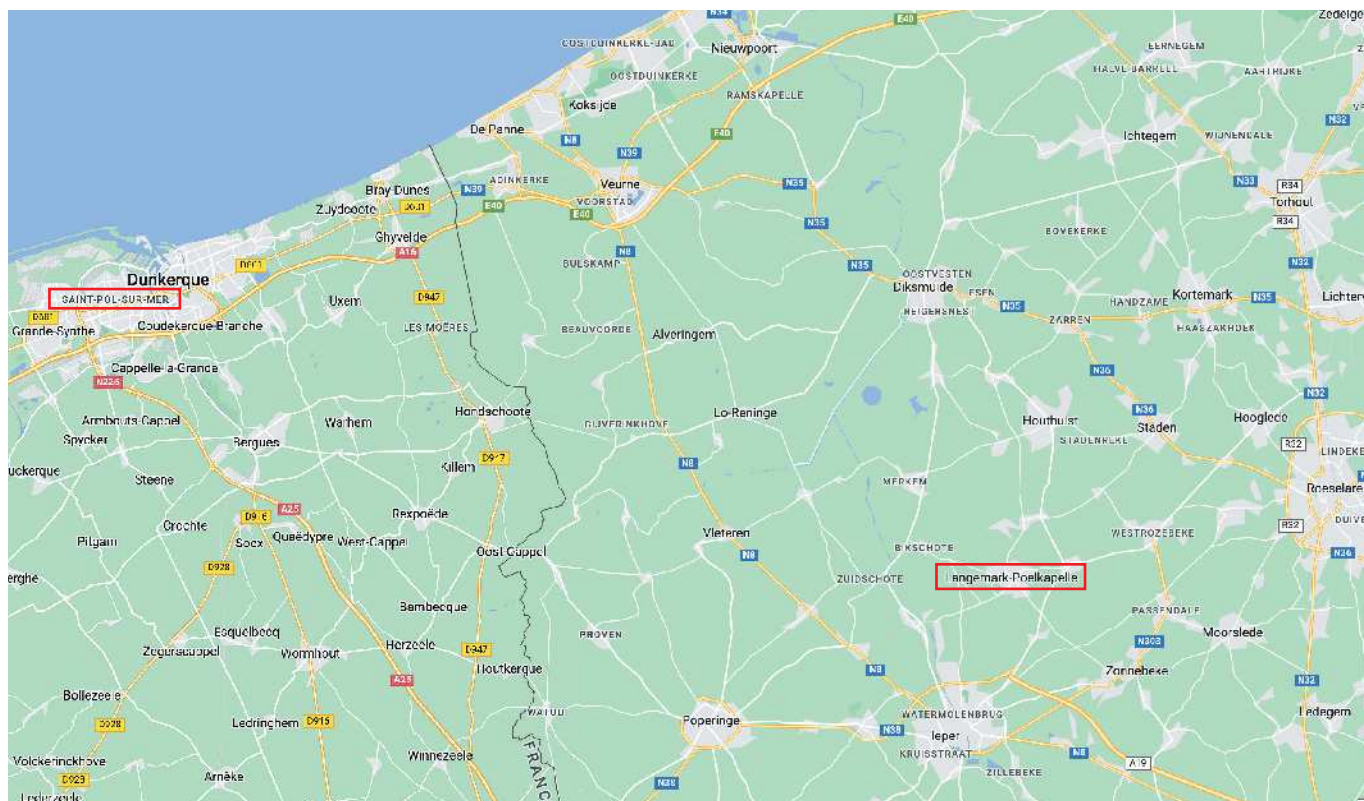
Selon les renseignements fournis par la Croix-Rouge, il est tombé dans le no man's land, où une patrouille ennemie découvrira des débris de l'avion « près du cimetière de Poelkapelle ». Les Allemands découvrent le corps du pilote, mais ne peuvent rame-

Guynemer

Duitsers ontdekken het lichaam van de piloot, maar kunnen alleen de inhoud van de zakken terugbrengen. Met Guynemers identiteitskaart leert luitenant Kürt Wissemann, schutter van een Rumpler, dat hij de eerste aas van Frankrijk heeft neergeschoten.

ner que le contenu des poches. La carte d'identité de Guynemer permettra au lieutenant Kürt Wissemann, mitrailleur d'un Rumpler, d'apprendre qu'il a abattu le premier as de France.

De "Vieux Charles", het SpadS.XIII gevechtsvliegtuig waarmee Guynemer 19 vijandelijke vliegtuigen neerschiet.

Le « Vieux Charles », avion de chasse Spad S.XIII, avec lequel Guynemer a abattu 19 avions ennemis.

Na de oorlog, in 1923, wordt deze identiteitskaart teruggegeven aan mevrouw Guynemer.

Maar het lichaam van de vliegenier zal nooit worden gevonden, de intense artillerie ter voorbereiding van het Britse offensief heeft het dorp Poelkapelle tot ruïnes gereduceerd.

Op 9 oktober 1917 heroveren Britse troepen het dorp, maar geen spoor van de Spad.

Een immense rouw vult de harten van de soldaten van alle legers. De vliegeniers die de held tijdens zijn leven hebben ontmoet, zullen maar één verlangen hebben: de kameraad wreken en zijn nagedachtenis eren."

Hij voegt hieraan toe: "Deze vreselijke omstandigheid stelt België in staat om aan Frankrijk een gevoel van nobele emotie te getuigen, door het lichaam van deze op ons grondgebied gevallen vliegenier in ere te houden"

Het monument

Na de oorlog is deze gebeurtenis voor commandant Fernand Jacquet de aanleiding om de vier andere azen van onze luchtvaart – Willy Coppens, André Demeulemeester, Jan Olieslagers en Edmond Thieffry – voor te stellen een monument op te richten op de vermoedelijke plaats van neerstorten van onze held. Er wordt een comité opgericht onder bescherming van koning Albert I. Een intekening laat toe om in enkele maanden het bedrag op te halen dat nodig is om het mausoleum te realiseren.

Onder leiding van Edmond Thieffry kreeg het project vorm. Hij was verantwoordelijk voor de gedetailleerde planning van het monument, dat in die tijd als uniek in Europa werd beschreven. Op 17 oktober 1921 keurde hij in naam van het Comité het project goed van architect Jean Hendrickx, beeldhouwer Marcel Wolfers en de firma Léon Goossens uit Etterbeek.

Après la guerre, en 1923, cette carte d'identité sera rendue à Madame Guynemer.

Mais le corps de l'aviateur ne sera jamais retrouvé, l'intense préparation d'artillerie qui précéda l'offensive britannique ayant réduit le village de Poelkapelle en ruine.

Le 9 octobre 1917, les troupes anglaises reprennent le village, mais pas de trace du Spad.

Un deuil immense emplit le cœur de tous les soldats de toutes les armées. Les aviateurs qui ont pu approcher le héros de son vivant, n'auront plus qu'un désir : venger le camarade et honorer sa mémoire. »

Et d'ajouter : « Cette affreuse circonstance ravit à la Belgique le moyen de témoigner à la France le sentiment d'une noble émotion, en restituant le corps de cet aviateur tombé sur notre territoire. »

Le monument

Après-guerre, cette situation incitera le commandant Fernand Jacquet à proposer aux quatre autres as de notre aviation – Willy Coppens, André Demeulemeester, Jan Olieslagers et Edmond Thieffry – d'ériger un monument à l'endroit présumé de la chute de notre héros. Un comité est constitué sous le patronage du Roi Albert Ier. Une souscription permettra de réunir en quelques mois le budget nécessaire pour réaliser le mausolée.

C'est sous la direction d'Edmond Thieffry que le projet prendra corps. Il se chargera de la planification détaillée du monument, qualifié à cette époque d'unique en Europe. Le 17 octobre 1921, au nom du Comité, il entérinera le projet élaboré par l'architecte Jean Hendrickx, le sculpteur Marcel Wolfers et confié à la firme Léon Goossens d'Etterbeek.

Guynemer

Het monument werd ingehuldigd op 8 juli 1923. Op de foto rechts zie je onze vijf azen... Jacquet, Demeulemeester, Thieffry, Coppens (tijdens zijn toespraak) en Olieslagers. De inhuldiging vindt plaats op 8 juli 1923.

Gekroond door een ooievaar, het insigne van zijn smal-deel, staat de elf meter hoge kolom op een driezijdige stenen sokkel. Op de zijkanten staan het profiel van de held in bas-reliëf, het laatste citaat van Guynemer zoals voorgelezen op 11 september tijdens de herdenkingen op alle Franse vliegbases, evenals het opschrift van de Belgische vliegeniers geschreven door de moeder van Willy Coppens.

Laatste citaat van Guynemer.

"Guynemer, legendarische held die na drie jaar vurige strijd in de hemel van glorie viel... [...] laat aan de Franse soldaat een onvergankelijke herinnering na die de geest van opoffering zal verheerlijken en de edelste navoring zal uitlokken. 11 september 1917".

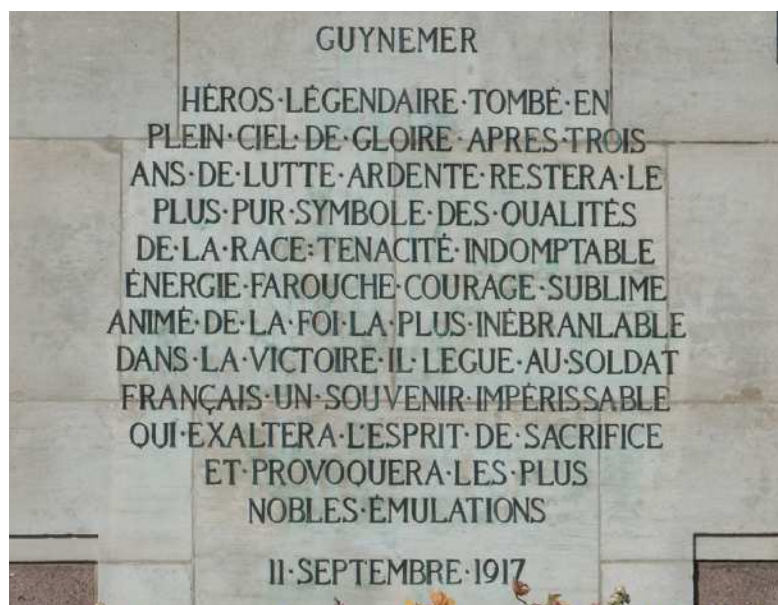
L'inauguration du monument a lieu le 8 juillet 1923. Sur la photo de droite, on reconnaît nos cinq as... : le Cdt Jacquet, Demeulemeester, Thieffry, Coppens (pendant son discours) et Olieslagers.

Surmontée d'une cigogne, insigne de son escadrille, la stèle de onze mètres se dresse sur un socle de pierre à trois faces. Sur ces différentes faces figurent le profil du héros en bas-relief, la dernière citation de Guynemer telle que lue le 11 septembre lors des commémorations sur toutes les bases aériennes françaises, ainsi que la dédicace des aviateurs belges rédigée par la mère de Willy Coppens.

Dernière citation de Guynemer.

« Guynemer, héros légendaire tombé en plein ciel de gloire après trois ans de lutte ardente... [...] il lègue au soldat français un souvenir impérissable qui exaltera l'esprit de sacrifice et provoquera les plus nobles émulations. 11 septembre 1917 ».

Toewijding van onze azen.

"Op dit stukje Belgische grond, geteisterd door oorlog, viel voor de verdediging van het geschonden recht, een Franse held, Georges Guynemer, wiens zegevierende vleugels op twintigjarig leeftijd een onvergelykbare glorie veroverden in luchtgevechten. De Belgische vliegeniers die de eer hadden om aan zijn zijde te strijden, richtten dit monument op als een getuigenis van hun bewondering, geboren uit de broederschap der wapens. 8 juli 1923. »

Herdenkingen

In 1967 werd, samen met de Franse autoriteiten, een lokaal comité opgericht ter gelegenheid van de herdenking van de 50ste verjaardag van Guynemers verdwijning.

Willy Coppens herinnert zich in een weergaloze stijl...: *"Jan Olieslagers, Edmond Thieffry en majoor Jacquet hadden ons verlaten, we waren nog met twee op 11 september 1967, André De Meulemeester en ik, op de Frans-Belgische militaire plechtigheid ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van het ultiem gevecht van de krijger van Bretonse feodale afkomst, waarvan niemand de adelaar met de herhaalde overwinningen voorspelde die zesentwintig maanden lang het moreel van de strijders in de loopgraven ondersteunde."*

Het was de rol van de azen, voortgestuwd door hun trots, de wilde vreugde ervarend van heksen die op hun bezems reden, om daarboven epische gevechten te leveren, als voorbeeld van de geest om zichzelf te overstijgen, die de massa van strijders beïnvloedde en de infanteristen ondersteunde, voor wie de azen goden werden. Ik zat de ceremonie voor... Deze was zeer waardig, zonder toespraak of parade, alleen het marcheren van de Franse en Belgische militaire detachementen, zoals het hoort."

Het Frans-Belgisch Herdenkingscomité voor Guynemer hield deze plechtigheid elk jaar tot 1988, wanneer deze Belgisch-Franse vriendschapsband om de vijf jaar nieuw leven werd ingeblazen. Ik heb als jonge voorzitter van onze vereni-

Dédicace de nos as.

« Sur ce coin de terre belge, ravagé par la guerre, tomba pour la défense du droit violé, un héros français, Georges Guynemer, dont les ailes victorieuses conquièrent à vingt ans une gloire incomparable dans le ciel des combats. Les aviateurs belges qui eurent l'honneur de lutter à ses côtés, ont élevé ce monument en témoignage de leur admiration, née de la fraternité des armes. 8 juillet 1923. »

Les commémorations

En 1967, un comité local voit le jour à l'occasion de la commémoration, avec les autorités françaises, du 50e anniversaire de la disparition de Guynemer.

Willy Coppens se souvient dans un style inégalable... : *« Jan Olieslagers, Edmond Thieffry et le commandant Jacquet nous ayant quittés, nous étions encore deux le 11 septembre 1967, André De Meulemeester et moi, lors de la cérémonie militaire franco-belge célébrant le cinquantième anniversaire de l'ultime combat du guerrier d'ascendance féodale bretonne dont rien ne laissait présager l'aigle aux victoires répétées qui soutinrent, vingt-six mois durant, le moral des combattants des tranchées. C'était le rôle des as, propulsés par leur fierté, éprouvant la joie*

Ceremonie van 11 september 1967.

van L naar R, Willy Coppens met wandel-stok en hoed, vliegers Jean Stampe, André De Meulemeester, Jacques Lamarche en Lt Gen Ceuppens, Stafchef van de LuM.

Cérémonie du 11 septembre 1967.

de G à Dr, Willy Coppens avec canne et chapeau, les aviateurs Jean Stampe, André De Meulemeester, Jacques Lamarche et le Lt Gen Ceuppens, Chef d'EM de la FAé.

sauvage des sorcières chevauchant leur balai, de livrer là-haut des luttes épiques, communiquant l'exemple et l'esprit de dépassement qui modelait la masse des combattants, entretenant celui des fantassins pour lesquels les as devenaient des dieux. Je présidai la cérémonie... Elle fut très digne, sans discours ni parade, les détachements militaires français et belge défilant seuls, comme il convient. »

Le Comité franco-belge du souvenir Guynemer renouvellera chaque année cette cérémonie jusqu'en 1988, date à laquelle ces liens d'amitié belgo-français seront ravivés tous les cinq ans.

J'ai participé comme jeune président de notre association

ging deelgenomen aan deze viering op 11 september 2007. Ook in 2012 zal dat het geval zijn en Generaal Van Caelenberge, onze voorzitter, zal op 11 september 2017 een VTB-krans neerleggen bij het monument ter gelegenheid van de honderdste sterfdag van onze held.

Zoals ons dierbare lid Georges Castermans ons in herinnering bracht, organiseerde het AFCENT-personeel (Force Aérienne de Centre Europe) in de jaren 1950 een schietwedstrijd, in de jaren 1960 gevolgd door een luchtverdedigingswedstrijd, die werden bekroond met een "Guynemer Trofee". Deze trofee werd gewonnen door meerdere Belgische piloten, waaronder piloten van Chièvres en het team van piloten van Beauvechain.

De herdenking van 8 juli 2023

In 2022 ging de herdenking van Guynemer's overlijden niet door om het jaar daarop met de nodige luister de honderdste verjaardag van de inhuldiging van het monument te kunnen vieren.

Zoals in het verleden heeft het organiserende comité, onder het voorzitterschap van Luc Vanbeselaere, zich volledig ingezet in om zich de lijfspreuken van Guynemer eigen te maken: *"Aandurven"* en *"We hebben niets gegeven, totdat we alles hebben gegeven"*. De commissie deed met name beroep op een gepensioneerde luchtmacht-kolonel, Wim Lecoutere. Hij vervulde zijn taak perfect, met als gevolg een vlekkeloos verloop van de ceremonie... toespraken, bloemlegging, het traditionele overvliegen van de Mirages van het Ooievaarsmaaldeel en de helikopter van Koksijde, ditmaal de NH-90 ...

De aanwezigheid van talrijke Franse en Belgische autoriteiten getuigt van de belangstelling die deze herdenking vandaag de dag nog steeds heeft. Naast de traditionele aanwezigheid van de vertegenwoordiger van Zijne Majesteit de Koning, zou ik deze willen vermelden van Jean-Louis Thieffry, de kleinzoon van

à cette célébration le 11 septembre 2007. Ce sera également le cas en 2012 et le Général Van Caelenberge, notre président, déposera une gerbe VTB au monument à l'occasion du Centenaire du décès de notre héros, le 11 septembre 2017.

Il est à noter, comme nous l'a rappelé notre cher membre Georges Castermans, que l'État-Major d'AFCENT (Force Aérienne de Centre Europe) a organisé dans les années 50 une compétition de tir aérien, suivie dans les années 60, d'une compétition de Défense aérienne, récompensées par un « Trophée Guynemer ». Ce trophée a été gagné par plusieurs aviateurs belges dont des pilotes de Chièvres et l'équipe de pilotes de Beauvechain.

Commémoration du 8 juillet 2023

La commémoration du décès de Guynemer en 2022 n'a pas eu lieu afin de pouvoir célébrer l'année suivante, avec le faste nécessaire, le centenaire de l'inauguration du monument.

Comme par le passé, le comité organisateur dont Luc Vanbeselaere assure la présidence, s'est pleinement investi pour faire sien les vertus de Guynemer : *« Faire face »* et *« On n'a rien donné, tant qu'on n'a pas tout donné »*. Le comité a notamment fait appel à un colonel d'aviation à la retraite, Wim Lecoutere. Il s'est parfaitement acquitté de sa tâche, permettant un déroulement sans faille de la cérémonie... : discours, dépôts des fleurs, le passage traditionnel des Mirage de l'escadron des Cigognes et de l'hélicoptère de Coxyde, cette fois le NH-90...

La présence de nombreuses autorités françaises et belges témoignera de tout l'intérêt que revêt encore aujourd'hui cette commémoration. Je relèverai, outre la présence traditionnelle du représentant de sa Majesté le Roi, celle de Jean-Louis Thieffry, le petit-fils d'Edmond Thieffry, accompagné de son fils. Jean-Louis, membre de notre association, a pris la parole. Il a accepté que nous publiions son propos...

Deelname aan het luchtdéfilé. Twee Mirages 2000 en één NH-90. (foto Michael Moors)

Participation au défilé aérien. Deux Mirage 2000 et un NH-90. (photo Michael Moors)

Edmond Thieffry, vergezeld van zijn zoon. Jean-Louis, lid van onze vereniging, die het woord heeft genomen. Hij stemde ermee in dat we zijn toespraak publiceren...

"Kleinzoon en achterkleinzoon van Edmond Thieffry, een van onze vijf Belgische azen van het initiatief van dit monument, een uniek symbool over de hele wereld, zijn we zeer vereerd en zo trots om aanwezig te zijn bij deze herdenking gewijd aan deze man, deze buitengewone piloot die Georges Guynemer was, grote Franse Aas, bewonderd door iedereen. In zijn toespraak, dag op dag precies honderd jaar geleden, verklaarde mijn grootvader zijn totale emotie en bewondering voor deze "Gosse", zijn bijnaam, die hij op 28 juli 1917 had ontmoet. Dit gebeurde een paar weken voor zijn tragische verdwijning, tijdens een uitnodiging voor een lunch met de Groep van Commandant Brocard van het beroemde Smaldeel van de Ooievaars. Mijn grootvader vrijelijk citerend: 'Laten we hier het mooiste eerbetoon brengen dat we op deze dag aan zijn voeten kunnen leggen, want het zal tegelijkertijd de nagedachtenis van al zijn dappere Franse en Engelse kameraden eren'. Guynemer leek onoverwinnelijk en toch verdween deze held op 11 september 1917 op deze plaats.

Ik citeer mijn grootvader nogmaals: 'In deze immense rouw voelden de Franse, Engelse en Belgische vliegeniers het obsessieve verlangen om eerst wraak te nemen en dan zijn nagedachtenis te eren. Gewroken, dappere vriend, dat ben je geweest. Er rustte uw nagedachtenis te eren, een uiterlijk gebaar te uiten dat, hoe vaag het ook mag zijn, deze eeuwige aanbidding weerspiegelt die we hebben opgedragen aan de overleden vriend, aan zijn ouders, aan zijn leiders, aan zijn kameraden...

De dood liet niets over van de dappere Soldaat die haar zo had beschimpt. Maar ze voegt een bloem van mysterie toe aan zijn kroon van glorie, aan zijn oogst van lauweren. Daarom staat in deze uithoek van Vlaanderen dit mausoleum." Leve België, vive le Roi, leve onze Koning, vive la France !

Guynemer bas-reliëf onthuld
op 8 juli 2023.

Le bas-relief de Guynemer
dévoilé le 8 juillet 2023.

« Petit-fils et arrière-petit-fils d'Edmond Thieffry, un de nos cinq as belges à l'initiative de ce monument, symbole unique de par le monde, nous sommes très honorés et si fiers d'être présents à cette commémoration dédiée à cet homme, ce pilote extraordinaire qu'était Georges Guynemer, grand As français, admiré par tous. Dans son discours, il y a exactement cent ans, jour pour jour, mon grand-père déclarait toute son émotion et sa totale admiration pour ce « Gosse », son surnom, qu'il avait rencontré le 28 juillet 1917. Cela se passe quelques semaines donc avant sa tragique disparition, lors d'une invitation à déjeuner avec le Groupe du Commandant Brocard de la fameuse escadrille des Cigognes. Citant librement mon grand-père : 'Rendons ici le plus bel hommage que nous puissions en ce jour déposer à ses pieds car il honorera en même temps la mémoire de tous ses vaillants camarades français et anglais'. Guynemer semblait invincible et pourtant le 11 septembre 1917, ce héros disparut ici même.

Citant encore mon grand-père : 'Dans ce deuil immense, les aviateurs français, anglais et belges sentirent monter en eux l'obsédante volonté de venger d'abord, puis d'honorer sa mémoire. Vengé, vaillant ami, vous l'avez été. Il restait à honorer votre mémoire, à accomplir un geste extérieur manifestant si faiblement soit-il, ce culte éternel que nous avons voué à l'ami disparu, à ses parents, à ses chefs, à ses camarades...

La mort n'a rien laissé du brave Soldat qui l'avait tant narguée. Mais elle ajoute une fleur de mystère à sa couronne de gloire, à sa moisson de lauriers. Voilà pourquoi, en ce coin de Flandre, s'élève ce mausolée. » Leve België, vive le Roi, leve onze Koning, vive la France !

Het was in het gezelschap van Lt Kol VhVlw(Res) Éric Rombouts dat ik de VTBkrans neerlegde.

C'est en compagnie du Lt Col d'Avi (Res) Éric Rombouts que j'ai déposé la gerbe VTB.

Generaal Pierre Péron

Tot mijn verbazing ontving ik in het voorjaar van 2017 een brief van Piet Steen, één van de leden van het organiserende comité. Tijdens een voorbereidende vergadering voor de septemberviering had hij een ontmoeting met generaal Pierre Péron, voorzitter van het Franse Comité.

Hij was de baas van de *“Force aérienne de combat”*, dus mijn tegenhanger, toen ik de functie van Commandant van de TAF (*Tactical Air Force*) bekleedde. De generaal gaf hem verschillende foto's van de vlucht die ik met hem kon maken, op 20 november 1998 op Mirage 2000N¹ tijdens een bezoek aan zijn hoofdkwartier in Metz-Frescaty,

Generaal Péron en Attamil in Evere, april 1997.
Le Général Péron et l'Attamil à Evere, en avril 1997.

Het jaar voordien nodigde ik op voorstel van de Franse militaire attaché mijn ambtgenoot uit in Evere: *“Een sterke persoonlijkheid die je moet ontmoeten...!”* We werden niet teleurgesteld!

Een zeer gewaardeerde attentie, deze vlucht vanuit Luxeuil. Ik heb de herinnering bewaard aan een indrukwekkende zending die op zeer lage hoogte werd uitgevoerd, in *“terrain following mode”* voor beide vliegtuigen, waarbij de evolutie van ons vliegtuig perfect gesynchroniseerd was met die van het leidende vliegtuig. En dit, in weersomstandigheden die geen visuele vlucht toelieten ...! Een demonstratie, precies 25 jaar geleden, van de technologische mogelijkheden die nodig zullen zijn op 5de generatie vliegtuigen en bijbehorende drones zoals geprogrammeerd met onze F-35's.

Ik had stiekem gehoopt dat de generaal aanwezig zou zijn. Ik zou hiervan snel op de hoogte worden gebracht, wanneer de spreker aan het begin van de ceremonie zijn naam en zijn functie als erelid van het Franse Comité van Herdenking aan Guynemer vermeldt. Aan het einde van de viering, nadat ik

¹. Gespecialiseerd Versie in nucleaire aanval, in dienst van 1988 tot 2018.

Le général Pierre Péron

Au printemps 2017, quelle n'est pas ma surprise de recevoir un courrier de Piet Steen, un des membres du comité organisateur. Lors d'une réunion préparatoire à la célébration de septembre, il a rencontré le Général Pierre Péron, président du Comité français.

L'intéressé était le patron de la Force aérienne de combat, donc mon homologue, lorsque j'occupe la fonction de Commandant de la TAF (*Tactical Air Force*). Le général lui a remis plusieurs photos du vol que j'ai pu effectuer en sa compagnie, le 20 novembre 1998 sur Mirage 2000N¹, lors d'une visite de son QG à Metz-Frescaty,

Terug van de zending met onze twee conducteurs.
Retour de mission avec nos deux cochers.

L'année précédente, c'est sur une suggestion de l'Attaché militaire français que j'ai invité mon homologue à Evere : *« Une forte personnalité que vous devez rencontrer... ! »* Nous n'avons pas été déçus !

Une attention fort appréciée que ce vol effectué au départ de Luxeuil. J'en ai gardé le souvenir d'une impressionnante mission effectuée à très basse altitude, en suivi de terrain pour les deux appareils, l'évolution de notre avion étant parfaitement synchronisée sur celle de l'avion leader. Et cela, par des conditions météo ne permettant pas le vol à vue... ! Une démonstration, il y a exactement 25 ans, des capacités technologiques qui seront nécessaires sur les avions de la 5e génération et des drones accompagnateurs tel que programmé avec nos F-35.

J'avais secrètement espéré que le général soit présent. J'en serai rapidement informé, lorsqu'en début de cérémonie le speaker mentionnera son nom et sa fonction comme membre d'honneur du Comité français du souvenir Guynemer. À l'issue de la célébration, l'ayant repéré au premier rang à côté

¹. Version spécialisée dans la frappe nucléaire, en service de 1988 à 2018.

hem op de eerste rij naast de Franse vliegeniers had gezien, haastte ik me om hem te begroeten.

Het welkom dat hij mij biedt, kon niet hartelijker zijn. Hij roept zijn gezellin aan zijn zijde, overlaadt me met lof en haast zich om haar het verhaal te vertellen van de vlucht die samen is gemaakt in Mirage 2000N. 25 jaar later heeft de generaal al zijn dynamiek bewaard!

Toen kwam het idee bij mij op om hem voor te stellen aan Jean-Louis Thieffry, wat deze prachtige herinneringsfoto van ons weerzien zal opleveren.

We gingen uiteen met de belofte om aanwezig te zijn bij de volgende editie van deze altijd ontroerende herdenking van een van de grootste azen van de Grote Oorlog...

In 2027, 2028?

des aviateurs français, je me suis empressé d'aller le saluer.

L'accueil qu'il me réserve sera on ne peut plus chaleureux. Appelant sa compagne à ses côtés, il me gratifiera d'éloges et s'empressera de lui faire le récit du vol effectué ensemble en Mirage 2000N. 25 ans plus tard, le général a gardé toute sa verve !

L'idée m'est alors venue de lui présenter Jean-Louis Thieffry, ce qui donnera cette belle photo souvenir de nos retrouvailles.

Nous nous sommes quittés avec la promesse d'essayer d'être présent lors de la prochaine édition de cette toujours émouvante commémoration d'un des plus grands as de la Grande Guerre...

En 2027, 2028 ?

Met Generaal Péron
en Jean-Louis Thieffry.

En compagnie du Général Péron
et de Jean-Louis Thieffry.